

**НОРМОТВОРЧИСТЬ, ЯК ФОРМА
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВ ОСІБ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПОКАРАННЯ**

Віктор Вікторович ЗАВІРЮХА,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Адміністративно-правове забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання є складним та багатоаспектним процесом, який реалізується крізь низку форм, серед яких самостійне та незалежне місце відводиться нормотворчості. Так, А.О. Нечипоренко акцентує увагу на тому, що нормотворчість є комплексною науковою категорією, яка характеризується тим, що вона є: початковою стадією механізму правового регулювання, елементом правової системи і правової культури суспільства, в процесі якого відбувається перетворення потреб та інтересів у загальнообов'язкові, формально-визначені приписи і правила; засобом організації соціального управління, однак при цьому процес нормотворчості сам врегульований правом й іншими соціальними нормами; цілеспрямованою діяльністю, що триває в певних часових проміжках і містить внутрішні елементи – етапи процесу зародження правової норми і набрання нею чинності, за допомогою якої відбувається зміна суспільного життя [1, с.5]. А.Ф. Крижановський вказує, що нормотворчість - це специфічний вид діяльності державних органів, яка має на меті створення, вдосконалення, зміну або скасування правових норм. Важливо розрізняти нормотворчість від правотворчості та соціального процесу формування права. Правотворчість відображає процес «створення» права, включаючи дії різних суб'єктів з формування, тлумачення, реалізації та застосування права. Отже, можна вважати, що нормотворчість є складовою частиною правотворчості. Правоутворення, або соціальний процес формування права, є соціально обумовленим процесом розвитку та становлення права. Нормотворчість, опосередковано через правові норми, спрямована на створення правопорядку. Вона виконує ряд функцій, таких як перше правове регулювання, оновлення правового матеріалу, усунення прогалин у праві та систематизація нормативно-правового матеріалу. Нормотворчість забезпечує внутрішню організацію всієї системи правових норм (юридичного права) і, таким чином, відіграє ключову роль у встановленні порядку суспільних відносин та формуванні правопорядку. З іншого боку, існуючий правопорядок стимулює дії державних органів (у тому числі нормотворчі) з метою його удосконалення та зміцнення. Саме правопорядок створює умови для практичної перевірки ефективності правового регулювання, виявлення його недоліків і можливостей для поліпшення [2, с.242-243]. Нормотворчий процес, вказує І. Петрова,

характеризується структурованістю, поетапністю та закономірною послідовністю. Це спеціальна організаційно-правова діяльність уповноважених суб'єктів, яка полягає в ініціюванні, підготовці, розгляді проєктів нормативно-правових актів, прийнятті нормативних актів та введенні їх у дію. Під час нормотворчого процесу важливим є питання упорядкування його стадій. У стадіях нормотворчого процесу знаходять прояв його сутність та особливості. На практиці стадійність нормотворчого процесу є значно складнішою, що продукує наявність розбіжностей у наукових поглядах щодо розмежування, класифікації та взаємозв'язку послідовного комплексу процесуальних дій [3, с.309].

Таким чином, нормотворчість, як форма адміністративно-правового забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, є однією з ключових форм реалізації державної політики у цій галузі. Вона полягає у створенні та вдосконаленні системи нормативно-правових актів, які визначають зміст, межі та механізми реалізації прав засуджених, а також встановлюють гарантії їхнього дотримання з боку органів і установ, що виконують покарання. Саме через нормотворчу діяльність держава забезпечує відповідність національного законодавства міжнародним стандартам у сфері захисту прав людини, інтегрує європейські підходи до гуманізації кримінально-виконавчої політики та формує чіткі правила взаємодії між адміністрацією установ виконання покарань і засудженими. А відтак, ефективна нормотворчість: по-перше, створює правову основу для функціонування всієї системи кримінально-виконавчих органів, забезпечуючи їхню діяльність у межах закону та у спосіб, що не допускає будь-які свавілля; по-друге, закріплює механізми реалізації та захисту прав засуджених, починаючи від права на належні умови утримання та медичну допомогу і закінчуючи гарантіями оскарження неправомірних дій адміністрації; по-третє, нормотворчість забезпечує реалізацію превентивної функції, адже чітке й деталізоване правове регулювання зменшує ризик порушення прав людини у процесі виконання покарань.

Список використаних джерел:

1. Нечипоренко А.О. Нормотворчість в Україні: поняття, види, напрями удосконалення: автореферат. дис... канд. юрид. наук : Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. 2015. 21 с.
2. Крижановський А.Ф. Правопорядок суверенної України: становлення та тенденції розвитку (загальнотеоретичне дослідження): дис.... д. юрид. наук. : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / А.Ф. Крижановський ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса 2009. 469 с.
3. Петрова І. Нормотворчий процес і стадії нормотворчості в діяльності державної фіскальної служби України. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2017. № 865. С. 308-315. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_865_49